

A logarléctől a Magyar Tudományos Akadémiáig – Dr. Korinek László akadémikus portréja

Az idén január 21-én, Pécs szabad királyi város rangjára emelésének napján, az immár tizenhatodik alkalommal átadott Tüke-díjat a kuratórium a pécsi polgárok szavazatai alapján Korinek László akadémikusnak, a viktimológia és a rendészettudomány neves kutatójának adományozta.

A rendészettudomány gondozásában, megismertetésében, jelenleg a Belügyi Szemle felelős szerkesztőjeként is részt vállaló jogász-akadémikus 1946. május 25-én született a Komárom-Esztergom megyei Ács községben.

A Janus Pannonius Tudományegyetem Jogtudományi Karán 1971-ben szerzett jogi doktorátust. Friss diplomásként itt az egyetemen kezdett gyakornokként. Két évig Ausztriában és a Német Szövetségi Köztársaságban volt vendégkutató. 1996-ban habilitált, majd megkapta az egyetemi tanári kinevezését. 1997 és 2000 között a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kriminológia Tanszékét vezette. 2003-ban nevezték ki a Pécsi Tudományegyetem Kriminológiai és Büntetés-végrehajtásjogi Tanszék vezetőjévé.

1984-ben védte meg állam- és jogtudományokból kandidátusi értekezését, 1998-ban pedig megszerezte az MTA doktora címet. A Magyar Tudományos Akadémia Kriminológiai, illetve Rendészeti Bizottságának tagja. 2007-ben választották meg a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 2013-ban rendes tagjává. Ezzel 60 év múltán, Herczegh Géza után másodikként, újra lett pécsi jogász tagja az Akadémiának.

Kinevezték a MTA Gazdaság- és Jogtudományi Osztályának alelnökévé. A Magyar Kriminológiai Társaság alelnöke, illetve a Magyar Rendészettudományi Társaság alapító elnöke. Utóbbi tisztségében Pécs közbiztonságáért is számos esetben eredményesen tevékenykedett.

1990-ben a Belügyminisztérium rendészeti helyettes államtitkárává nevezték ki, majd 1991 és 1993 között a Rendészeti Hivatal elnöki tisztét töltötte be. 1993-ban a Belügyminisztérium főigazgatója, illetve a Belügyi Szemle című szakfolyóirat főszerkesztője lett.

Kutatási területe a kriminológia empirikus módszerei, a viktimológia és a rendészettudomány.

Embertársai iránti tiszta szándéka és szeretete vezette, amikor falakat bontva – amihez akkor bátorság kellett –, aktív szerepet vállalt a Kolpingmozgalom 1989-ben történő újraélesztésében. Nevéhez fűződik az első magyar Kolping család alapítása a pécsi Ágoston téri római katolikus templomban. 1990 és 1998 között a Magyar Kolping Szövetség világi elnöke volt.

1996-ban Németország tiszteletbeli pécsi konzuljává avatták. A tisztségét tizenhét éven keresztül töltötte be, végezve, segítve a Dél-Dunántúlon jelentős számban élő német és magyar állampolgárok konzuli hatáskörbe tartozó ügyeinek intézését. Segítette az egyesületi törvény által felgyorsult német ajkú lakosok önszerveződését, valamint a német-magyar testvérvárosi kapcsolatok létrehozását. Elévülhetetlen érdemei voltak a dél-dunántúli régió és Németország tudományos és gazdasági együttműködésének fejlesztésében

2011-ben elindította a nagy sikerű, határokon is átívelő kulturális és szociális missziót, a Magyarok kenyere programot. Ehhez a búzát a Kárpát-medence valamennyi magyar területéről ajánlják fel, és a program bevételeiből rászorulókat támogatnak, ezáltal kifejezve a magyar nemzet egységét. 2017-ben több mint 600 tonna búzaadomány gyűlt össze. A búzából őrölt lisztet Erdélybe, a Bőjte Csaba által vezetett Szent Ferenc Alapítvány 2300 árva gyerekének, a Kárpátalján lévő Irgalmas Samaritánus Alapítvány és a budapesti Oltalom Karitatív Egyesület részére ajánlották fel. De a pécsi ünnep résztvevőinek önkéntes pénzádományaiból a Pécsi Jótékony Nőegyletnek is minden évben egymillió forint feletti összeg jutott. A program a közös kenyéren keresztül közvetíti a kereszténység örömét és szépségét, erősíti az összetartozást a diaszpórában élők és a nemzet között. Kül-

detése az összefogás és az együtt segítség élménye, amely összetartó közösséget teremt a Kárpát-medencében élők megmaradása érdekében. A mozgalmat 2018-ban Magyar Örökség Díjjal ismerték el.

Korinek László termékeny publikációs tevékenységét a bűnözés, a kriminológia, a rendészettudomány területéről felsorolni is nehéz lenne. A két legfontosabb adat a Magyar Tudományos Művek Tára nyilvántartásából, hogy a mai napig 267 publikációja jelent meg folyóiratokban, könyvekben szerzőként, szerkesztőként, köztük több egyetemi tankönyv is, és publikációit több mint 500 esetben hivatkozták.

A díjazott munkásságából jól kiolvasható, hogy életét több mint 50 éve az autonómiakeresés jellemzi. Tevékenysége egész eddigi időszakában a közösségi kapcsolatok formálására, erősítésére törekedett, szétfeszítve az emberi korlátokat, küldetést és szolgálatot teljesítve. Életpályája valamenynyünk számára azt mutatja, hogy nem elég álmodozni, terveket szőni, cselekedni kell a közösség fejlődése érdekében. Bizonyossággá vált, hogy munkássága közel van a pécsi polgársághoz, megerősítve, hogy fontos az általa végzett, a közösség javát szolgáló munka, segítve Pécs életének gazdagabbá válását.

A kihívásokat kedvelő, a nemes célokért elkötelezetten, önzetlen humanistaként végzett, értékes teljesítményt nyújtó, magas színvonalú, szerteágazó, széles körben ismert munkája elismerését jelenti a nagyszámú pécsi polgár ajánlása a 2019. évi Tüke-díjra.

Az akadémikust szakmai-tudományos életútjáról kérdeztük:

Gyermekkorából van valami, ami meghatározó emlékként megmaradt?

Iparos családban születtem; apám és mindkét nagyapám asztalosmesterek voltak. Az iparos tradíciót gépészmérnökként bátyám vitte tovább. És hogy mit hoz a véletlen: egy logarlécnek köszönhetem, hogy most itt vagyok! Ugyanis a hatvanas évek elején középiskolásként kaptunk mindketten a bátyámmal egy-egy logarlécet. Ez nekem jól is jött, mert a matematika tanárnőnk az unokatestvérem volt, így nem vittem túlzásba a matektanulást, mindig csak négyes szintet értem el. De a logarléccel fel lehetett fedezni – legalábbis a numerikus – hibákat a megoldásokban. Amikor 1966-ban a

sorkatonai szolgálat után fölvettek a pécsi jogi karra, egy statisztika nevű tárgynál a későbbi főnököm észrevette, hogy az egyik joghallgató a számításokat ellenőrzi logarléccel. Még csak másodéves voltam, amikor fölajánlotta, hogy nála lenne egy tanársegédi hely. Harmadéves koromban hívtak a Büntetőjogi Tanszékre is, de végül maradt a statisztika, mert ott egy jobb főnök nézett ki.

Mikor kezdődött az egyetemi pályafutása?

1971-ben egyetemi gyakornokként. Először körlevelet küldtem az akkori Nyugat-Németország statisztikát tanító tanszékeire, érdeklődve, hogy mit és miből tanítanak. Kaptam német tankönyveket és a válaszokból is világossá vált, hogy mi még mindig egy XIX. századi elképzelés szerint tanítjuk a statisztikát.

A második meghatározó fordulópontként azt jelölném meg, amikor a tanszéken a szakstatisztikai tárgyak leosztásánál rám az igazságügyi statisztika jutott. A németekkel változatlanul kapcsolatban állva láttam, hogy a bűnügyi statisztika alatt ők mást értenek.

Miben különbözött a megközelítésük?

Tanulmányutak keretében végigjártam az akkori népi demokratikus országokat Leningrádtól Szófiáig, és rájöttem, hogy a szocialista statisztika a politikától igencsak átszótt valami. Akkor már beindultak az USA-ban, majd a hatvanas években Nyugat-Németországban is az úgynevezett rejtett bűnözési vizsgálatok. Ezek eredményeiről – a németektől kapott könyvekből – értesülve világossá vált előttem, hogy a hazai bűnügyi statisztika megújításának módszere a lakosság megkérdezése lenne arról, hogy például milyen jogsértéseket nem jelentenek fel az állampolgárok. Magyarul: mekkora a rejtett bűnözés?

Szerencsére a 80-as évek elejére már a tudományos élet is kezdett megújulni. Ekkor írták ki az első Országos Tudományos Kutatási Alapprogram (OTKA) pályázatot. Ezen nyertem pénzt arra, hogy végezzem el az első hazai (sőt az összes népi demokratikus országban az első) rejtett bűnözési

vizsgálatot. Ennek keretében megkérdeztem a lakosságot arról, milyen jogsértéseket követtek el ellenük, azokat feljelentették-e, ha nem, miért nem, mik a tapasztalataik a bűnüldöző hatóságokról stb. Akkor már megjelentek publikációim nyugaton is, és meghívást kaptam a nyugat-németországi Freiburg Max Planck Intézetébe. Először három hónapot tölthettem el ott, ahol megismerkedtem egy náluk induló vizsgálattal, ami pontosan ugyanolyan volt, mint amit én képzeltem. Így aztán 1982-ben a német Baden-Württemberg, az Egyesült Államokbeli Texas és a magyarországi Baranya megye három régiójában ugyanazt a kérdőívet kérdeztük le. Magyarországon 2448 kiértékelhető kérdőívfüzet érkezett vissza. Mivel a feldolgozásra nem volt pénz, így sok mindent magam végeztem. Ebből írtam meg aztán a kandidátusi disszertációm, amit 1984-ben védtem meg. Közben az NSZK-ban Humboldt-ösztöndíjas lettem. Ennek elnyeréséhez az előírás szerint a magyar ösztöndíjtanácshoz nyújtottam be a kérelmemet, de azt egyből elutasították, mondván: „*Erre nincs szükségünk!*”, miközben a már említett Max Planck Intézet igazgatója várt. Akkor az ösztöndíj kiírásában szereplő negyvenéves felső korhatár számomra közelgő beállta miatt írtam egy levelet a bonni alapítványnak, hogy valószínűleg a következő évben már nem fogom megkapni Magyarországon ezt a lehetőséget. Kérték, hogy küldjem el a pályázatomat közvetlenül nekik. Postafordultával válaszoltak is, s így kaptam meg az ösztöndíjat. Akkor a pécsi rektorhelyettes – nyilván az állambiztonság utasítására – nagyon letolt, hogy elveszem egy fontosabb kutató elől a lehetőséget, de azt azért nem tették meg, hogy ne engedtek volna el Németországba.

Miként kezdődött a kapcsolata a Belügyi Szemlével?

A Statisztikai Tanszékre járt ez a folyóirat is, ott találkoztam vele először. Majd a nyolcvanas évek második felében tudományos vitába keveredtem Déri Pállal, a belügyi lap akkor éppen nyugdíjba menő főszerkesztőjével. E vita két menetben zajlott, máig megtalálható a Belügyi Szemle hasábjain és a Jogtudományi Közlönyben. A vita sajnos eléggé eldurvult, de minden rosszban van valami jó is, mert ennek kapcsán a jogásztársadalom – engem, a vidéki jogászt – hirtelen megismert.

Talán ennek is köszönhetően a rendszerváltáskor korábbi tudományos tanári pályafutása is jelentős fordulatot vett.

Egy ösztöndíjam alkalmával három hónapot együtt töltöttünk Györgyi Kálmán későbbi legfőbb ügyésszel Freiburgban. Amikor a rendszerváltozás idején kerestek egy olyan embert, aki nem volt párttag, de azért valamit ért a rendőrséghez – jellemzően az akkori viszonyokra –, senkit nem találtak csak engem. Györgyi Kálmán egy vasárnap este felhívott, s azt mondta: „Korinek, ne dadogj, ha holnap egy Horváth Balázs nevű ember fog keresni! – Ki ő? – kérdeztem vissza. Hát, nem olvasol újságot?! Ő a belügy-miniszter.” Akkor megállapodtunk Horváth Balázssal, hogy elvállalok egy rendészeti helyettes államtitkári beosztást, amit 1990-től 1993-ig töltöttem be.

Visszagondolva, az államtitkárságom nem volt egy örömteljes periódusa az életemnek. Be kellett lássam, hogy nem való vagyok hivatalnoknak. Alapvető problémám az volt, hogy az egyetemi tanszéken, ahol szocializálódtam, a felmerülő probléma megoldásához mindig volt idő arra, hogy levegyek egy könyvet a polcra, elgondolkozzak, mérlegeljek. A hivatalban viszont azonnal kellett döntenie. Ekkoriban volt a taxisbloká, a délszláv háború, a menekültáradat, mindeközben a rendőrség modernizálása sem várható magára.

Miként gondolta a modernizációt?

Finszter Géza kollégámmal nemrégiben összeállítottunk egy készülő gyűjteményes kötetet *A rend kedvéért* címmel. A könyvben az elmúlt negyven év alatt született rendészeti publikációinkat gyűjtöttük össze fele-fele arányban. Ebbe bekerült a *Rendőrség modernizációja* című 1992-es anyagom, az akkori elképzeléseimről, hogy mit kellene csinálni. 1992 nyarán azonban harmadszor is megoperálták a gerincemet, láttam, ez nem mehet így tovább. Ekkor Boross Péter belügyminiszterrel megállapodtunk, hogy 1993 áprilisától a Belügyi Szemléhez kerülök.

Helyettes államtitkárként jutott ideje a tudományos munkára?

Mindvégig tanítottam. Akkoriban indult a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogi Kara, ott már kriminológiát adtam elő, s a megalakuló Kriminológia Tanszék vezetője lettem, ahogy hamarosan Pécsen is. 1996-ban habilitáltam, és ugyanebben az évben egyetemi tanár lettem, majd 1998-ban nagydoktori védésemet is sikeresen abszolvtam. Az utóbbi elég hosszan tartott, mert akkor változott az állam- és jogtudományok doktori fokozat MTA doktorára, ami teljesen új követelményekkel, eljárásrenddel járt, s emiatt majd két évet váraoztattak. 2007-ben lettem a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. *Út a statisztikától a rendészet elméletéig* címmel tartottam székfoglalómat, majd 2013-ban rendes taggá választottak, s ekkor a *Tendenciák korunk bűnözésében, bűnüldözésében* volt a székfoglaló előadásom címe.

A Rendészet tudományi Doktori Iskola elődjének az elindításában is része volt?

2001 májusában fordultam Pintér Sándor belügyminiszterhez, hogy valamit kezdeni kellene a rendőrtiszti és a belügyi tudományos képzéssel, ugyanis az akkori szabályzat szerint főiskolának nem lehetett doktori iskolája, márpedig így a Rendőrtiszti Főiskola elesett a tudományos továbbképzéstől.

Abban az időben a bűnözés és a bűnüldözés a gazdasági-politikai átalakulással, a határok átjárhatóságával, a globalizációval új feladatok elé állította a közösségeket. Magyarország nemzetközi orientációváltása új kötelezettségeket eredményezett és egyben új lehetőségeket is teremtett. A bűnüldözésben és a bűnmegelőzésben is megváltoztak a korábbi prioritások, eszközrendszerek, összefüggések. Mindez új ismereteket, új típusú és gondolkodású szakembergárdát igényelt.

Kriminológiai doktori iskola akkoriban csak az ELTE Kriminológiai Tanszékén működött, de a fentiekől eltérő irányultsággal. Miután Nyugat-Európában és Észak-Amerikában már kriminológiai karok is működtek, mindenképp indokolt volt a hazai doktori képzés kínálatának mennyiségi és tematikus bővítése. A tervezett doktori képzés két részvevői kört kívánt

foglalkoztatni: az egyetem végeztével a magukat folyamatosan tovább képező fiatal diplomás szakembereket, valamint a közigazgatás magasabb beosztásainál vezetői utánpótlásként számításba vett, bűnüldözéssel és bűn-megelőzéssel foglalkozó gyakorlati szakembereket. Az akkori tudományos minősítő rendszerben a Belügyminisztériumban dolgozó és rendészeti tudományos ambíciókkal bíró munkatársaknak nem volt egy olyan szervezett kereteken belüli képzés, amely céljaik elérését, a minisztérium szakmai-vezetői utánpótlását, a szakmai munka magas színvonalát biztosította volna. A rendszerváltástól addig eltelt bő egy évtized alatt nagy létszámú szakember lépett be a minisztérium kötelékébe. Többségük jó nyelvtudással, esetlegesen nemzetközi tapasztalatokkal rendelkezett, így alkalmasak lettek volna tudományos munka végzésére is, együttműködve a hasonló korú, szakmai karrierjüket a minisztériumban befutó, vezetői utánpótlásként számba vehető csoporttal, vagy a még aktív, de idősödő tudományos szakembergárdával, akik szintetizált tudását mindenképp érdemes volt átvenni, továbbfejleszteni. Ebben az időben a szervezett tudományos utánpótlás-képzés (az egykori aspirantúra, kandidátusi, nagydoktori képzés) szünetelt. A korábbi minisztériumi vezetők egyéb prioritásokat tartottak fontosnak (és/vagy politikailag nem tartották kívánatosnak a régebbi tapasztalatok továbbadását). Miközben a Honvédelmi Minisztériumnak – talán a leszerelő főtiszti állomány foglalkoztatására – nagy létszámú tudományos utánpótlási szervezete volt, addig a Rendőrtiszti Főiskola, a már említett okokból adódóan, doktori iskolát nem működtethetett, ezért saját oktatói is különféle egyetemeken szereztek meg tudományos fokozataikat. Ezért is célszerűnek látszott a Belügyminisztérium munkaterületein szakmai tapasztalatokat szerzett és tudományos minősítésű szakembergárda erőit egyesíteni, ismereteiket úgynevezett PhD-képzés keretében fiatal, ambíciózus kutatók továbbképzésére összpontosítani, amire a Pécsi Tudományegyetem akkreditált doktori programjai alkalmasak voltak. A rendszerváltás előtt bevett gyakorlat volt, hogy a belügyi dolgozók levelező tagozatos képzését befogadó egyetemekkel a minisztérium együttműködési szerződést kötött, amelyben az egyetemek speciális feladatokra ellenszolgáltatás ellenében vállalkoztak. Kidolgoztam egy koncepciót arra, hogy a

pécsi jogi karon lévő doktori iskolában létrehozzunk a belügyi doktoranduszoknak egy alprogramot azzal a céllal, hogy a résztvevők jeles szakemberek felügyelete alatt önképzéssel a fentebb említett ismereteket elsajátítsák, felkészüljenek az önálló tudományos munka végzésére, s megírjanak egy, a témához illeszkedő monográfiát. Ehhez a program biztosította a résztvevőknek, hogy a korszerű kriminológiai ismereteken túl rendelkezzenek a büntetőjogi dogmatika, modernizáció, kodifikáció, valamint a büntető eljárásjog egyetemi szintet meghaladó ismereteivel. Így vált ez a pécsi rendészeti belügyi doktori iskolává. Már az első évben 25 hallgató képzését kezdtünk el Finszter Gézával közösen. Az első végzős évfolyamot Lamperth Mónika belügyministersége alatt bocsátottuk ki. Sajnos a többség lemorzsolódott, de például Hetesy Zsolt, az Információs Hivatal későbbi igazgatója, vagy Stauber Péter későbbi minisztériumi főosztályvezető elvégezték a képzést.

2004-ben – Janza Frigyes ötlete alapján – létrejött a Magyar Rendészettudományi Társaság. Két előkép volt előttünk: ő a Magyar Hadtudományi Társaságot ismerte, én pedig a Magyar Kriminológiai Társaságot. Ennek hibridjéből jött létre a miénk. Katona Géza koránál fogva akkor már nem vállalta az elnökséget, csak a tiszteletbeli elnökséget. Azt javasolták, hogy legyek én a társaság elnöke, s ezt immár három cikluson keresztül csinálom.

Ekkoriban kezdődött a Rendőrtiszti Főiskola egyetemi karrá fejlesztése is?

Az MTA-n, a tizenkét jogász-akadémikust is magában foglaló Gazdaság- és Jogtudományi Osztályra eső teendők zöme rám hárult, így például a Magyar Akkreditációs Bizottság plénumtagja lettem, ahol ebben az időben kezdődött a Nemzeti Közszerződési Egyetem akkreditációjának vizsgálata. Ebben eléggé keményvonalas voltam, mert azzal, hogy a Rendőrtiszti Főiskola tábláját egyetemi kar táblára cserélték, az intézmény még nem vált egyetemmé. Finszter Gézával jól ismerve – aki évtizedek óta tanított az RTF-en – tudtam, hogy az igazi rendészettudományt ő tanítja, és ezt a vonalat kell

tovább erősíteni. A kívülről jött MTA–doktorok, Kerecsi Klára és Pap András László azért is kerültek a karra, mert Patyi András akkori rektornál keményen ragaszkodtam azon álláspontomhoz, hogy csak színvonalas, jelentős kutatói múlttal és eredményekkel rendelkező munkatársakkal lehet akkreditálni a doktori képzést. Ez nagyon hosszú és nehéz folyamat volt, de remélem, lassan beérnek a várakozások. E vonulat egyik állomásaként, mivel a Belügyi Szemle az MTA besorolása szerint „A” kategóriás, vagyis legmagasabb pontértékű tudományos folyóiratnak számít, ezt a jó helyzetet kihasználva tavaly elindítottunk egy társfolyóiratot *Ordinem Facere* néven, amely a Rendészettudományi Doktori Iskola doktoranduszainak segítésére jött létre.

Tudományos munkásságomban talán fontos még, hogy akadémikusként segítettem két akadémiai albizottság létrejöttét: a Rendészettudományi Albizottságét, Finszter Géza vezetésével és a Büntetés-végrehajtási Albizottságét, Vókó György vezetésével. Ez annak a folyamat a része, amely biztosítja, hogy a rendészettudomány is és a büntetés-végrehajtás is elismert része legyen a magyar tudományos közéletnek. A két albizottság létrejötte is azt szolgálja, hogy előbb-utóbb rendészettudós vagy büntetés-végrehajtási szakemberek is nagydoktorok, netán egyszer még akadémiai tagok is legyenek.

Milyen tulajdonságokat tart fontosnak napjaink kutatója számára?

Őrizze meg az autonómiáját, tudjon nemet mondani, és próbáljon meg hosszú távon gondolkodni. Kétség kívül kell még szorgalom! Hogy viszi-e valamire az ember, az húsz százalékban tehetség és nyolcvan százalékban kitartás kérdése. Akkor is kell dolgozni, amikor az embernek nincs kedve. Dacára annak, hogy lusta természet vagyok, ma reggel is az uszodában kezdtem a napot, és úsztam ezer métert, ahogy minden nap, még olyankor is, ha nincs kedvem hozzá.

Mivel kapcsolódik ki szabadidejében?

Van egy gyerekkoromból származó régi vonzódásom. Tízéves korom körül Ács község határában bicikliztem a barátommal, és a patak menti domboldalon találtam egy bronz nyakéket – akkor még nem tudtam mi az –, amin arany drótdíszítés volt. Mindig vágytam arra, hogy mint egy osztálytársam, én is római pénzeket találjak. Hát ehhez bizony kellett várni még vagy negyven évet! Ekkor megtaláltam végre én is Diósvizsló határában egy szántóföldön a római pénzeket és rengeteg kőbaltát. Sokszor megtalálnak a földből előkerülő tárgyakkal, amiket minden évben leadok a Nemzeti Múzeumnak. Ez a hobbim, na és a jótékonykodás. A Magyarok Kenyere Program az én ötletem volt. Érdekelt, vajon milyen íze lehet egy különböző történelmi helyszíneken termett búzákból megőrölt és összeöntött liszttel készült kenyérnek. Ez az augusztus 20-ákra csúcrosodó kezdeményezés robbanásszerűen elterjedt. Már az első évben is egy kenyérré való búza helyett kilenc tonna gyűlt össze. Tavalyelőtt, amikor még én csinálhattam, 600 tonna búza jött össze az egész Kárpát-medencéből, s mind jótékony célra lett felajánlva.